

Ingurugiroaren Gida

ELA

EUSKAL SINDIKATUA

O S A S U N A E T A I N G U R U G I R O A

aurkibidea

3 AURKEZPENA

4 1. SARRERA

5 2. ENPRESAN KONTUAN HARTU BEHARREKO INGURUGIRO ARAZOAK

5 • Jarduteko Lizentzia.

5 • Erabili eta biltzen diren oinarritzko gaiak ezagutu.

6 - *Gai arriskutsuen biltegiraketa.*

6 - *Erregai eta karburante likidoen biltegiraketa.*

7 • Istripu larriengatiko arrisku eta prebentzioa.

7 - *Hartu beharreko neurriak*

8 • Sortzen diren ondakinak.

8 - *Atmosferara egindako igorpenak.*

9 - *Ubideetara egindako isurketak.*

10 - *Udal saneamendu sareetara egindako isurketak.*

10 - *Mota desberdinetako hondakinak.*

11 + *Hondakin arriskutsuak.*

12 + *Arriskuen adierazpen grafikoa.*

13 • Zarata.

13 3. LANGILEEN ESKUBIDEAK

14 • Jakiteko eskubidea.

15 • Ingurugiroari buruzko informazioa izateko eskubidea.

15 • Parte hartzeko eskubidea.

16 • Ingurugiroari buruzko prestakuntza.

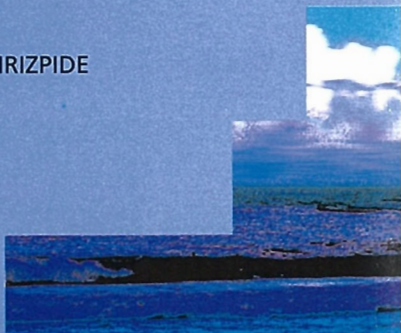
16 4. EKINTZA SINDIKALERAKO ZENBAIT IRIZPIDE

18 5. ESPERIENTZIA BAT, ADIBIDE GISA

Laguntzaile:

EUSKO JAURLARITZA

Ingurugiro Saila

Ingurugiroaren Gida

Aurkezpena

Langileok ingurugiroaz kezkatzeaz gain, lan eta inguru osasungarri eta gainerako biztanleekin eta ekosistemekin solidarioagoak izan behar dugu. Ingurugiroari buruz hartutako erabakiek zuzeneko eragina dute langileengan ikuspuntu batzuetatik:

- Lehendabiziz, lan osasunaren aldetik, lantegitik kanpora kutsadura isuri bada, lehenago lantokian bertan zabaldu ohi izan bait da.
- Bigarrenez, langileok bizitza kalitate ona eta inguru osasungarria merezi ditugun hiritarrak garelako.
- Azkenik, lanpostu iraunkorrek defendatu behar ditugu geroa duten enpresetan, kontuan harturik kutsatzen duen enpresak presio izugarriak jasango dituela gizarte eta lege betekizun zorrotzagoetara egokitzeko. Langile garen heinean, ondokoak hartu behar ditugu kontuan, baita aurrearretaz ibili ere: ingurugiroari buruzko legeria urratu zein irudi "zikina" emateagatiko zehapenak, presioak edo itxierak.

Informatu, orientatu eta afiliatuak zuzen defendatzea dira ELAren lan garrantzitsuak.

Inguruari buruzko gida hau enpresetan ekintza sindikala garatzeko laguntza tresna izan behar da. Era berean, kultur aldaketa lortzeko beste aurrerapauso bat egiten badugu ingurugiro eta osasunaren kontrako kalteak saihesteko, pozik egon gaitzke.

1. Sarrera

Baliabide naturalak agor daitezkeela konturatzen garen heinean, baliabideok

eta ingurugiroa babesteko kontzientzia gehitzen da, gure bizitzak eta geroko belaunaldienak euren araberakoak baitira.

Euskal Herriko garapen ekonomiko eta soziala, gure natur baliabideen ez agortzearekin bateragarria egitea lortu beharreko helburuetakoa da.

Askotan, ez dugu aintzat hartu produkzio era batzuek kalteak eragiten dituztenik ingurugiro eta osasunean. Produkzio moduek eta horietan erabilitako produktuek batzuetan ondorio txarrak ekartzen dituzte langileen osasunerako. Horrez gainera, kontrolik gabe erabilitako produktuok izugarrizko kalteak eragiten dituzte inguruan eta ingurugiroan. Esaterako, taladrina jakin batzuk erabiltzeak dermatosia edo beste gaixotasun batzuk eragiten dizkie langile erabiltzaileei eta, behin erabili eta gero, ibai eta ertzetara isurtzen badira, kutsadura ikaragarria eragiten dute.

Gaur egun ingurugiroa babestea derrigorrezkoa da (askotan legeak berak halaxe ezartzen duelako) eta horrek enpresa askotako geroa baldintzatuko du. Kontsumitzaileen eskakizunak, enpresen marketing berdearen jokia eta lehiakortasuna bat datoz langileen osasun eta lan baldintzen kalitatea hobetzearekin eta lanpostu kopuruari eustearekin.

Lan munduaren ingurugiro irizpideak ekoizpen prozesuen gaurkotzea eta enpresen berrantolakuntza suposatzen dute. Ingurugiro eta produzitzeko baldintzei buruzko ezagutza handitzeak osasuna bermatu eta gerora sor litezkeen kalteak aurreikustea dakar.

Lantegira sartzen diren produktuak eza- g u t z e a ,
produkzio moduei buruz eta biltegitratzez g a l d e
egitea, atmosferara isurtzen diren igor- p e n e n ,
isurketa, produzitzen diren hondakin eta
horien helmugari buruzko
datuak izatea; lanpostu
bakoitzak osasunean eragiten
dituen arrisku eta ondorioen
berri izatea... erantzukizuna
hartzea da, eta, horren bidez, lan

baldintzak hobetu ahal izango ditugu eta ingurugiroarekiko produkzio modu, eragingarri eta garbiagoak lortuko dira.

2. Enpresan kontuan hartu beharreko ingurugiro arazoak

Industri enpresa edo lantegi guztietan betekizun minimoak gauzatu behar

dira, enpresa horren jarduerak aire, ur edo lurrera isur daitekeen kutsadura mugatu ahal izateko. Modu berean, enpresak zabor mota guztiak egoki bildu eta kudeatu beharko ditu.

Lantegian biltzen diren gaiak, lantzen diren produktuak, faktore kutsatzaileak eta hondakinen ezaugarriak ezagutuz gero, lantokiko ingurugiro baldintzak baloratu ahal izango dira.

Jarduteko lizentzia

Ingurugiroaren ikuspuntutik, lehenengo agiria Jarduteko Lizentzia dugu, beharrezkoa baita edozein instalazio egiteko.

Industri edo Merkataritza Sailen baimenaz gain, udalerrri bakoitzak Jarduera Sailkatu eta Ez Sailkatuen Lizentzia luzatu behar du. Berau, ezin da nahastu Lanetarako edo Negozioa zabaltzeko udal lizentziekin.

Administrazioko teknikariek egindako Jarduera gogaikarri, osasungaitz, kaltegarri eta arriskutsuztat jotzeko txostenean, alegia, neurri zuzentzaileak eta babestaileak azaldu ohi dira enpresarentzat. Era berdinean, espedientean Osakidetzak emandako higiene-osasun txostena agertuko da.

Baimena azaltzen duen espedientea eta Administrazioko teknikariek egindako ikuskapenen aktak ezagutzeak informazioa emango du lantegian gauzatu behar diren ingurugiro baldintza minimoen inguruan. Lehenengo eta behin jakingo dugu gure enpresak lizentzia daukan ala ez eta, bigarrenez, bete behar diren baldintzak ezagutuko ditugu.

Erabili eta biltzen diren oinarriko gaiak ezagutzea

Garrantzitsua da oso erabiltzen ditugun gaiak osasunerako arriskutsuak diren ala ez jakitea eta zeintzuk diren gaiok biltzeko

baldintzak. Gutxien kutsatzen duten produkzio prozesuen, teknologia garbienen eta ordeztoko produktuen berri jakitea komenigarria da.

Substantzia arriskutsu eta erregaiak zein karburante likidoak daudenean, arau batzuk * bete behar dira, zeinetan babes baldintzak eta instalazioen betekizunak xedatzen baitira.

• **Gai arriskutsuen biltegiraketa**

Substantzia arriskutsuak biltegiratzeko, aurreikuspen eta babes neurriak hartu behar dira, gizaki eta ingurugiroari eragin dakizkiekeen kalteak saihesteko. Instalazioak baldintza tekniko espezifikoak bete behar ditu eta Administrazioak ikuskatu zein baimendu behar ditu aldian-aldian. Erreferentzi arautegia konprobatzearen bidez, jakin ahal izango dugu zeintzuk diren neurri bereziak eskatzen dituzten produktuak.

Baldin eta zure enpresan mota horretako produktuak biltegiratzen badira, enpresarioak Industri Ordezkaritzaren baimena izan beharko du. **Eskuratu informazioa.**

Baimen hori lortzeko, enpresariak idatzizko proiektua aurkeztu behar izango zuen, non bilduko diren produktuak, horien eta biltegiaren ezaugarriak azaltzen direlarik. Babes neurriak ere azalduko dira. **Proiektu horren kopia esku artean izatea baliagarri izango zaizu.**

Produktuaren arabera, Argibide Tekniko Osagarriak egongo dira, bertan hartu beharreko neurriak agertzen direlarik. **Ezagut itzazu eta jardun erantzukizunez, zure segurtasunaren bermerako baita.**

• **Erregai eta karburante likidoak biltzea**

Industri instalazio askotan, lantegiaren ondoko gordailuetan gordetzen diren erregai eta karburanteak biltzen dira. Gune kutsagarri garrantzitsuak dira. Batzuetan, inguruko lur eta urak kutsatu egiten dira, bai ihesak gertatu direlako, bai gordailuak betetzean isurketak egin direlako. Gordailu mota hori instalatzeko baimen berezia behar da, eta aldian-aldian ikuskatu behar dira segurtasun neurriak eta ingurua. Ihesak eta isurketek eragindako lurren deskutsadura oso garestia izan ohi da.

*Substantzia arriskutsuak biltzeari buruzko arauak

Istripu larriengatiko arrisku eta prebentzioa

Lantegi zehatz batzuetan neurri berezi batzuk hartu behar dira "istripu larriengatiko arrisku" deiturikoa aurreikusteko. Arautegi espezifikoa dugu aurrearretazko neurriak eta kasuan kasuko prebentzioak arautzeko.*

Zure lantegian ezarri beharrekoak diren ala ez jakiteko, arau horien Eranskinak aztertu beharko dira:

- Lehendabiziz, lantokiaren jarduera, I. Eranskinean xedatuta dagoen ala ez zihurtatu.
- Bigarrenez, erabilitako substantzia arriskutsuak eta horien kopuruak, III edo IV. Eranskinean azaltzen diren ala ez .
- Hirugarrenez, substantzia mota horren biltegitratzeak, II. Eranskinaren baldintzen artean badago, bertan zehazturiko prebentzio eta segurtasun neurriak aplikatuko dira.

Lehen aipatutako baldintzetako bat gauzatzen bada, enpresak neurri espezifikoak hartu beharko ditu istripuak saihesteko, gizaki, ondasun eta ingurugiroari kalteak eragin baitakizkieke.

Hartu beharreko neurriak

Arautegi horretan xedatutako baldintzak betetzen dituen edozein instalazioak **Barneko Larrialdietarako Plana** derrigorrez landu behar du. Istripuengatiko arriskuak gutxitzeko eta aurreikusteko beharrezko neurriak ezarri behar dira, hala nola larrialdi, alarma eta sorospen egoeran zehin ebakuazioetan jarduteko erak finkatu ere. Kontuan hartu behar da langileon iritzia.

Autobabeserako Neurri Pertsonalak: langileen informazioa, prestakuntza, ekipamendu egokia zein segurtasuna erdiesteko neurriak.

Kasu batzuetan, enpresak Administrazioari Adierazpena egin behar dio. Adierazpen horretan ondoko informazioa eskuratu ahal izango duzu: bildutako substantziak, instalazioari buruz adierazitako ezaugarriak, kanporako larrialdietarako planak, beste enpresekiko koordinazioa eta abar.

*Istripu larriengatiko arriskuei buruzko arauak

Sortzen diren hondakinak

Industri prozesu guztietan, aire, ur edo lurrera doazen hondakin solido, likido eta gaseoso asko sortzen dira. Hondakinik onenak sortzen ez direnak edo kutsatzen ez dutenak dira, hau da, ingurugiro eta ekonomi kosturik sortzen ez dutenak. Egun sortzen den hondakin kantitatea gutxitzea lehenengo helburua izan behar da. Baina gaur egun ditugun produkzio sistemek mota askotako hondakin anitz sortu eta kontrol eta kudeaketa egokia eskatzen dute. Hondakinok ingurugiroan eta pertsonen osasunean eragin ditzaketen kalteak kontrola daitezke, iragazki edo araztegien bidez zein bildu ostean eman dakiekeen tratamendu egokiaren bitartez.

• *Atmosferara egindako igorpenak*

Airea denon ondasun mugatua da. Airearen gozamina eta berorren erabilpena araututa dago berorren kalitatea babesteko edo behar ez bezala erabiltzea saihesteko. Airean dauden substantzia bitxien proportzioa aldatzeak kalteak eragin ditzake edo planetako bizitza aldarazi dezake. Horixe da atmosferako kutsadura edo poluzio deiturikoa.

Lantegi bakoitzak atmosferara egiten dituen igorpenak kontrolatuz, arnasten dugun airea eta gure familien osasuna hobetu ahal izango ditugu. Substantzia bakoitzerako baimentzen diren gehieneko igorpen mailak araututa daude legean*. Inguruko airea oso kutsatuta badago, igorpen maila urriagoak ezarri ahal daitezke.

Igorpen kantitate eta motaren arabera**, zure enpresa atmosfera kutsa dezakeen enpresatzat jo daiteke. Kasu horretan, baimen berezia eman beharko zaio eta bertan hartu beharreko babes neurriak azalduko dira.

Atmosfera kutsa dezakeen enpresatzat jotakoak erregistro liburuia eduki behar du, eta bertan ondokoa agertu beharko da:

- Gai kutsatzaileen neurketa eta azterketen emaitzak.
- Industria motaren arabera, sufre, halogeno eta abarren aldian-aldiko balantze estekiometrikoak.
- Garbiketako eta araztegi-tako aldian aldikako ikuskapenen data eta orduak
- Matxurengatiko geldiuneak, konprobazioak eta arazoak.
- Ikuskatzaileen bisitaldiak eta azalduko hartu beharreko neurriak.

*atmosfera kutsadurari buruzko arauak

**Atmosfera kutsadurari buruzko arauak

• Ubideetara egindako isurketak

Industri prozesuetatik datozen isurki likidoak ubide, erreten, hustubide edo estoldetara bota ohi dira. Industri prozesuetan erabilitako uren kontrol eta arazterik eza, likido mota guztien isurkiak, iragazpenak eta jarioak oso arriskutsu eta kutsagarriak dira ur gezi eta gazietarako.

Uren kantitatea eta kalitatea artatu behar dira ezinbestean. Uren kalitatea inguruaren kalitatearen isla da. Ibai eta itsasoak babesteko, azken urteotan garatu den arautegiak kalitate helburuak zehaztu ditu uren kalitateari dagokionez, alde, arro eta erabilpenen arabera. Arautegi horretan, ur horietara egindako isurketen kontrol zehatza ezarri da.

Orokorrean ondokoa dago debekatuta: batetik, ura kutsa dezaketen zuzeneko zein zeharkako isurkiak botatzea, eta, bestetik, hondakin solidoak metatzea ura zein ingurua degrada dezaketen tokietan. Dena den, industri jarduera askotan ura behar-beharrezkoa da; ur hori erabili eta gero ubidetara isuri ohi da. Egin daitezkeen isurketen kantitatea eta ezaugarriak arautzen dituzten arau batzuk ditugu.

Isurketak bi motatako uretara egiten dira:

- Kontinenteko uretara egindako isurketak. Ibai, laku zein lur azpiko uretara egindako isurketak. Orokorrean, itsas mareen eraginik gabeko ur gezi-tako ubideetara egindakoak.

- Itsasora egindako isurketak. Itsas ertzetan, erreketan eta itsas mareen eragina jasaten duten ubideetara egindakoak.

Irizpide hori kontuan hartzea ezinbestekoa da, aplikatu beharreko arautegia * eta organismo erantzuleak desberdinak direlako.

Isurketak egiteko, ezinbestekoa da Administrazioaren baimena. Baimen horretan azaldu behar dira alde zuzeneko arazte neurriak, isurketa sortzen duen jardueraren ezaugarriak, isurketaren kokapen zehatza, isurketaren kantitatea, izaera eta kalitate ezaugarriak,

*Isurkiei buruzko arauak

ezarritako kontrol prozedurak, neurtzeko metodoak eta abar. Isurketa egiteko baimenak organo eskudunen erregistro egokietan inskribatuko dira eta publikoak izango dira.

- ***Udal saneamenduko sareetara egindako isurketak***

Enpresa askotan isurkiak eta ur hondakinak leku beretik isurtzen dira. Isurketok behar bezala arazten ez badira industri instalazioan bertan, kutsadura izugarria sor daiteke.

Isurketak udal saneamenduko sareetara egin behar badira, udalek eurek eman behar dute baimena. Baimenean Jarduteko Lizentzia agertu ohi da. Udal batzuetan ordenantza bereziak daude zenbait substantzien isurketa eta mailen inguruan.

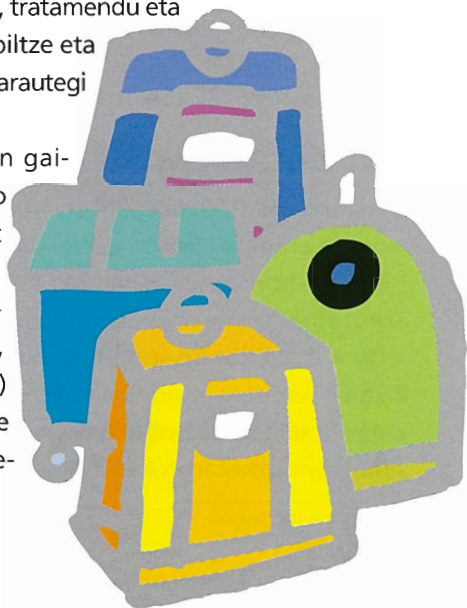
- ***Mota desberdinetako hondakinak***

Lantokietan hondakinak edo zaborrak sortzen dira. Baina hondakin guztiak ez dira berdinak. Tratamendua hondakin bakoitzaren ezaugarrien araberakoa izango da. Esaterako, bulegoetan erabiltzen den paperari emandako tratamendua eta taladrina zein olioiei ematekoa desberdinak izango dira.

Modu horretara, kontuan hartu beharreko lehenengo sailkapena ondokoa da: batetik, hiri hondakinen antzekoak eta, bestetik, lantokietan sor daitezkeen industri hondakinak.

Substantziak eta ezaugarri fisiko zein kimikoak kontuan harturik, industri hondakinek arriskurik ekar badezakete osasunerako, ingurugirorako edo natur baliabideetarako, tratamendu eta kontrol berezia egin beharko da biltze eta garraiatzeko erari dagokionez, eta arategi bereziaren arabera arautuko dira.

Arriskutsutzat jotzen ez diren gainerako hondakin guztiak hiri edo udal hondakinen antzekotzat hartuko dira eta kudeatu beharko dira alde edo mankomunitate bakoitzaren legeria (papera, beira, pilak eta abar banatuz) kontuan izanda, hau da, jasotze zerbitzuei emanez. Kasu batzue-

tan, enpresak berak, hiri hondakinen antzekoak ekoizten dituen heinean, gordailuak edo zabortegiak ezarri ohi ditu hondakin mota hori desagertarazteko. Kasu horretan, enpresa bera, hondakinen kudeatzaile bihurtzen da eta dagozkion baimenak eskatu beharko ditu. Era berean, hondakinok kudeatzaile baimenduari eman dakiokioke.

Kontuan hartu beharreko betebeharrak, hondakin arriskutsuei dagokienez

Betebehar nagusiak ondokoak dira:

- Enpresak administrazio baimen espezifikoak eduki behar du.
- Hondakin arriskutsuak behar bezala banandu behar dira eta ezin dira nahastu gainontzeko hondakinekin. Arriskugarritasun handiagoa dakarten edo kudeaketa zailtzen duten nahasketak saihestu behar dira.
- Hondakin arriskutsuak dauzkaten ontziak bildu eta etiketatu behar dira.
- Produzitu eta inportatutako hondakin arriskutsuen erregistroa egin behar da, baita bertan euren destinoa azaldu ere.
- Enpresa baimenduei behar bezalako informazioa eman behar zaie hondakinak kudeatu, tratatu eta desagertarazi ahal izateko.
- Enpresak urtean behin Administrazioari aurkeztu behar dio txostena, non gutxienez azalduko baitira sortu, zein inportatutako hondakin arriskutsuen kopurua, horien ezaugarriak eta azken destinoa.
- Administrazioari ahalik eta lasterren informatu behar zaio hondakin arriskutsuak desagertu, galdu edo ihes egin badira.

Kontrol eta Jarraipenaren Agiria. Oinarrizko agiria da, zeinaren bidez lantokietan sortzen diren hondakin arriskutsu bakoitza kudeatzeko baldintzak ezagutu ahal izango baitira.

Agiri horren bidez jakin ahal izango dugu hondakin toxiko bakoitzaren jatorri, tratamendu eta ezabatzeak. Hondakin Toxiko eta Arriskutsuei buruzko egungo Araudiaren V. Eranskinean ereduak topa daitezke.

Beste agiri garrantzitsu bat enpresak egin beharreko ***Erregistroa da.***

Erregistroan honakoak agertu beharko dira: kantitatea, izaera, identifikazioa, jatorria, metodoak, tratamendu guneak eta hondakinen sorrera eta lagatze data. Erregistro horretan gordeko dira lehen aipatutako agiri guztiak.

Kontuan izan behar da hondakin arriskutsu jakin batzuk arau espezifiko batzuen bidez arautzen direla, hurrengoak dela eta: oso arriskutsuak direlako, kudeaketa oso zaila delako edo kantitate oso handiak produzitzen direlako. Esangura horretan, Sindikatuko zerbitzuei kontsultatzea komenigarria da, arautegi eta legeriaz jakiteko. Esaterako, ikus titanio industrietatik eratorritako hondakinak, poliklorobifeniloak (PCB) eta poliklorotrifeniloak (PCT) dituzten hondakinak eta lehen erabilitako olioien inguruko arau eta betebeharrak.

Hondakinek sortutako arriskuen izaera

Toxikoa (T)

Korrosiboa (K)

Erregarritasun handia (E)
Erregarria eta Oso Erregarria (E+)

Leherketak (L)

Konburentea (O)

Kaltegarria (Xk)
Narritagarria (Xn)

Ingurunearentzako kaltegarria

Zarata

Zarata handia agente kutsagarritzat jotzen da era berean. Zarata gehiegi atera eta dardara gehiegi sortarazteak eragozpen eta kalteak

sortzen dituzte pertsonen osasunerako, ikuspegi fisiologiko eta psikikotik. Langileon laurdenak zarataren kalteak (soinu molestagarriak edo lantokietan metatzen diren zarata nahigabeak) jasan behar omen ditu.

Jakina da zarata gehiegi entzuteak gortasuna eta bestelako gaixotasunak (hipertentsioa, lo-eza eta abar) ekar ditzakeela. Zarata arriskuko agente fisikoa da langileon osasunerako. Batzuetan, zaratak sortutako kutsadura ez da behar bezala kontuan hartzen.

Babeserako metodo kolektiboen erabilpena bultzatzea, langile bakoitzak zer-nolako zarata jasan ahal duen jakitea eta gehieneko mailak jaisteko neurriak hartzea premiazko neurriak dira.

Zaratari dagokionez, arauzko bi erreferentzia funtsezkoak hartu behar dira kontuan: batetik, 1316/1989 Errege Dekretua (lan osasunari buruzko irizpideak), langileak zaratatik eratorritako arriskuengandik babesteari buruzkoa. Eta bestetik, zarata maila gaindiezinak xedatzen dituzten arau orokorrak. Esaterako, udal ordenantzak eta Jarduera Gogaikarri, Osasungaitz, Kaltegarri eta Arriskutsuei buruzko Araudia.

Langileei dagokienez, lantokietan industri jardueraren ingurugiro egoitzapenak enpresa asko-

tako ingurugiro birmoldatzea ekarriko luke. Langileek aurrerabidea hartzea, osasuna bermatu eta lanpostuak defendatzea du helburu. Ingurugiroaren arazoan hasierako balorazioak ahalbidetuko luke epekako neurriak hartzea, hau da, kutsadura gutxitu, ingurugiro teknologia berriztatu, osasuna eta ingurugiroaren gaineko eragina txikitzen duten produkzio era garbiak lortu edo baliabideen erabilpena handiagotu.

Osasun eta ingurugiroari buruzko erabakiak hartzean, langileon antolakuntza, informazioa eta partehartzea gure eskubideak kontuan hartzeko bermeak dira. Modu horretara, ikasi egin behar dugu arazo

3.Langileon eskubideak

ekologikoen ardura hartzeak epe ertain eta luzeko emaitzak ekarriko dituela.

Osasuna eta ingurugiroa batera doazen bi kontzeptu dira; ingurugiro aldeei garrantzi gehiago emateak osasunaren ikerkuntza eta prebentzioa ekarri behar ditu eta alderantziz.

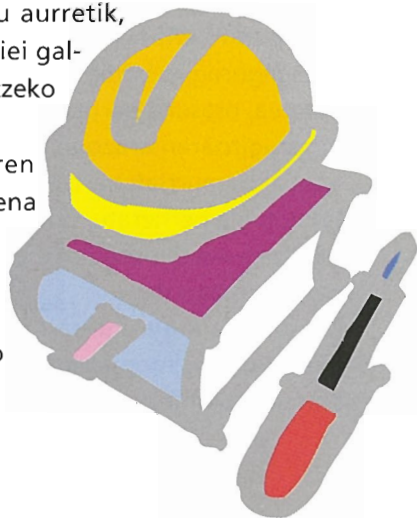
Aldarrikatu beharreko lehendabiziko eskubidea jakiteko eskubidea da

Ingurugiroan industri jarduerak sortzen duen eragina ezagutzea (lanpostu bakoitzean sortutako eragin eta arriskuak, lantegiko industri jarduera osoaren eragina, Euskal Herriko ingurugiro arazoak eta egungo gizartearenak edo eragin ekonomiko eta sozialak). Ingurugiro arazoek lanpostuak sortu eta desagertzean duten eragina, Herri Administrazioek bultzaturiko politikak eta abar ezagutzeko eskubidea.

Informazioa izatea ekintza konzientearen lehenengo bermea da. Langileen Estatutu eta Lan Arriskuak Prebenitzeko Legearen artikulua batzuetan langileen informazio eskubidea xedatzen da.

Esangura horretan, azaroaren 8ko Lan Arriskuak Prebenitzeko 31/1995 Legearen 18. artikuluan langileen informazio, kontsulta eta partaidetza eskubideak bermatzen dira. Lege horren 33. art. ak ezartzen duenez, enpresarioak langileei garaiz galdetu behar die enpresako lanaren planifikazio eta antolakuntzaz, teknologia berriak sartzeaz, teknologiek langileen osasun eta segurtasunean izan dezaketen eraginaz, ekipoak aukeratzeaz, lan baldintzak egokitu eta zehazteaz eta ingurugiroak lanean duen eraginaz. Esangura horretan, eta edozein erabaki hartu aurretik, enpresarioak prebentzioko ordezkariari galdetu behar die, Lan Arriskuak Prebenitzeko Legearen 36. art. ak dioenez.

Langileen Estatutuaren 64. art. ren arabera, Enpresa Batzordeak eskumena du informazioa eta dokumentazioa jasotzeko, enpresa eta sektoreko ekonomi egoeraren edo ingurugiroaren eta erabiltzen diren prebentzio mekanismoen inguruan.

Ingurugiroari buruzko informazioa

eskuratze eskubidea

Herri Administrazioek ingurugiro egoera orokorrari buruzko ikerketa, neurketa eta datuak dituzte. Herri Administrazioek baimen eta ikuskapenen bidez kontrolatu behar dute enpresarioek ingurugiroaren inguruko betebeharrak betetzen dutenentz, beraz, baimen espedienteak -askotan jendaurrekoak- eta ikuskapen zein kontrol aktak tramitatze eskumena dute. Agiri horiek enpresen jardueren ingurugiro eta osasun eraginari buruzko informazioa dakarte.

Bi arauen (bata estatukoa eta bestea EAEkoa) arabera, edozein pertsona fisiko edo juridikok (sindikatuak, esaterako), behar bezalako eskubidea bete ondoren, eskubidea izango du Herri Administrazioek ingurugiroari buruz duten informazioa eskuratze. Horrez gain, eskatzailearen nortasuna ez da jendaurrean jarriko eta ez ditu zertan bere zioak adierazi beharrik. Mekanismo horren bidez ingurugiroari buruzko informazioa eskuratu ahal izango dugu udaletxe, ingurugiro sail, konfederazio hidrografiko, patzuergo edo mankomunitateetan eta ingurugiroari buruzko eskumena duen edozein administrazio organotan.

Idazkia aurkeztuz, uren, airearen edo lurren inguruko informazioa lortu ahal izango da, baita ingurugiroa kudeatzeko plan edo programen eta babes neurri zein jardueren inguruko informazioa ere.

Ingurugiroari buruzko informazioa duen edozein Herri Administrazioek bi hilabeteko epean jakinarazi beharko du informazio hori. Eskubide horren inguruko arauak ezarrita dutenez, kasu zehatz batzuetan soilik, eskatutako informazioa emateari uko egin dakioke, alegia: segurtasun publikoari buruzko informazioa, merkataritza eta industri sekretuak, epai ikerketapeko gaiak... Nolanahi ere, ingurugiroaren gaineko informazioa bereiz badaiteke gainerako informaziotik, partzialki jakinarazteko betebeharra dago.

Ingurugiro kudeaketarako neurrietan

parte hartze eskubidea

Gure enpresa, Europako Batasuneko ingurugiro arau berrietara egokitzea bermatu behar dugu, baita langileok. Hondakinen prebentzio eta tratamendurako planak garatu behar dira, baita egokitzapen eta inbertsio teknologikorako planak ere. Eta horretarako,

*Normativa de acceso a la información

langileen eta euren ordezkari sindikalen ahotsa entzun beharko da.

Ingurugiro kudeaketarako sistemak ezartzeko ekintza planetan, langileen ekarpenak hartu ohi dira kontuan, baina horren osteko faseetan, hau da, aurrekontu nagusiak definitu ostean. Garrantzitsua da oso, hasiera-hasieratik parte hartu ahal izatea. Sindikatuek parte hartu behar dute gure jarduerarekin erlazionaturiko ingurugiro aldeak baloratzen dituzten planetan.

Hasiera-hasieratik informazioa badugu, esperientzia handiagoa eta berezko irizpideak izateaz gain, baliabideak esleitu, egiturak eraiki eta erantzukizunen banaketa hobeto kontrolatu ahal izango dugu.

Langileen eta ordezkarien ingurugiro prestakuntza

Langileen prestakuntza oinarritzkoa da gure osasuna eta gure inguruan bizi direnena zihurtatzeko, baita enpresarioak lantokietan hartutako neurriak kontrolatu edo horiei buruzko iritzia izateko ere.

Igorpen eta isurkien neurketak azaltzen dituzten agiriak interpretatu ahal izateko, lantzen ditugun produktuen konposizioa ezagutu eta identifikatu ahal izateko edo arriskuak baloratzen ikasteko, gure osasun eta geroaren protagonistak izan behar gara.

16

4. Ekintza sindikalerako zenbait irizpide

Irizpide orokor gisa, ingurugiro arriskuak aurreikusteko neurriei le-

hentasuna eman behar zaie. Ingurugiroan eraginik sortzen ez duten edo, gutxienez, eragin hori gutxitzen duten produkzio sistemak bultzatu behar dira. Aurrekoa ezin bada lortu, produkzio sistemak hobetu beharko dira eraginak gutxitzeko, eta legeak ezarritako betekizunak gauzatu beharko dira.

Ekimen sindikalari begira, ondoko joerak bultzatuko dira:

1. Ingurugiroaren ikuskapena egin beharko da hasiera-hasieratik.
 - Gidan jasotako aldeei buruzko ingurugiro informazioa (hondakinak, isurkiak, zaratak, igorpenak eta abar) biltzea.
 - Enpresak legean xedatutako betebeharrak gutxienekoak betetzen diren ala ez kontrolatzea.

Lehenengo ikuskapen horri esker, eraginak identifikatu eta baloratzeko neurriak hartzea bultzatuko da, ondokoak kontuan izanik:

- Atmosferara egindako igorpenen jatorriak
- Isurketa guneak
- Zarata guneak
- Sortutako hondakinen jatorri eta mota
- Erabiltzen diren produktuen toxikotasun eta arriskugarritasuna eta azken produktua
- Instalazio eta ekipoen mantenimendua
- Ur hornitze eta kontsumitzea
- Energi hornitze eta kontsumitzea
- Lurzoruaren erabilpena

2. Ondoko gaitan, erabakiak hartzeko partaidetza ziurtatzea:

- Akatsek edo antolakuntza hutsuneek sortutako kalteak prebenitzeko jarrerak bultzatzea, alegia: produktuak behar bezala biltzea, uraren gehiegiko erabilpena murriztea, makinetan, erregaien gordailuetan edo garbiketa lanetan isurkiak eta olio ihesak saihestea, besteak beste.
- Hondakinen kudeaketa egokia bultzatzea eta hondakinok gutxitzeko neurriak ahalbidetzea. Hondakin desberdinak birrerabili eta birziklatzeari buruzko informazioa jasotzea.
- Substantzia toxikoak erabiltzen ez dituzten eta energia edo uraren erabilpen ona egiten duten teknologiak hautatzea.

3. Langile eta enpresa-

rioren hitzarmenak bultzatu, ingurugiroarekiko errespetua duten joerak nagusiarazteko.

5. Esperientzia bat, adibide gisa

Enpresa bakoitzeko ingurugiro baldintzetan eragina duten arazo asko daude. Eta

arazo horiengana hurbiltzeko, informazioa eskuratu behar dugu, lehentasunak ezarri behar dira, baita helburuak zehaztu eta ahaleginak dosifikatu ere.

Aurreko atal batzuetan jaso den bezala, honakoak egitea komenigarria da oso: enpresen jarduerak airean (keak eta igorpenak), uretan (isurkiak) eta inguruan duen eraginari buruzko azterketa egitea; instalazioaren barruan eta hortik kanpora ateratzen den zarata aztertzea; edo lan egiten diren substantzia arriskutsuen zein hondakinen inguruko informazioa eskuratzea.

Aurrekoa betez gero, langileek eta bere ordezkariak langile eta euren familia eta auzokideen osasuna eta ongizatea bermatu ahal izango dute.

Honekin batera doan inkestari esker, lan ingurua eta darabiltzagun joerak hobeto baloratu ahal izango ditugu.

Enpresa anitzetan topa dezakegun produktua aukeratu dugu: disolbatzaile organikoak.

Aztertu nahi dugu zelan erabiltzen diren. Produktu mota horrek langileen osasunean eta ingurugiroan duen eragin ikaragarria ere neurtu nahi da.

Jakin badakigu nola erabiltzen den toxikotasun maila handia duen produktua (disolbatzaile organikoa) eta enpresak produktu zehatz horren gainean darabilen kudeaketa. Bide batez, azterketa horri esker baloratu ahal izango dugu langileok produktu horretaz eta hartu beharreko neurriez dakiguna.

Zer dira disolbatzaile organikoak?

duktu horiek konposatu organikoak dira. Eurak bakarrik edo beste elementu batzuekin erabiltzen dira aplikazio desberdin askotan. Disolbatzaile organiko mota horren ezaugarrietako bat hauxe da: airearekin kontaktuan jartzen badira, oso arin lurrintzen dira. Konposatu organiko lurrinkor (COVs) deitzen zaie. Disolbatzaileok erabiltzeko, arretazko neurriak hartu behar dira.

Leku itxietan, konposatu horiek airean kontzentratzen badira, gaixotasunak eragin ditzakete, giza

organismoan metatzen baitira. Kontuz ibili behar da azaletik absorba baitaitezke.

Gisa berean, ondorio txarrak ekar ditzakete ingurugiroarentzat. Euren lurrinkortasunak eta igorpen handiek kutsadura sor dezakete atmosferan; are larriago, batzuetan, barazki eta laboreen kalitate eta produkzioa alda dezakete.

Zein motatako galderak egin daitezke ezaugarri horiek dituen produktuaren gainean?

- Identifikatu disolbatzaile bakoitza eta bere erabilera:
 - Disolbatzaile mota.
 - Fabrikatzailea.
 - Erabilera.
- Zer dakizu ondokoaz:
 - Produktuaren hornitzaileaz.
 - Ezaugarri eta etiketez.
 - Lan arriskuez.
 - Ingurugiro arriskuaz.
 - Kontabilitate Balantzeaz: Produktuaren prezio, aplikatzearen kostuez eta produzitutako hondakinen tratamenduaren kostuez.
- Bildu ohi da?
 - Biltegiatze baldintzak.
- Disolbatzaile horren inguruko legeriaz jakitea:
 - Biltegiatze lanak.
 - Etiketatzea.
 - Erabilera.
 - Isurtzea.
 - Hondakinaren kudeaketa.
 - Igorpenak.
- Aplikatu beharreko arautegiaren inguruko ezagutza.
- Disolbatzailearen erabilpenean parte hartzen duten pertsonak.
 - Organigrama eta ardurak.
- Erabileraz:
 - Kantitate eta dosifikazioa ezagunak al dira?
 - Dosifikazio tresna erabiliak
 - Erabili ostean, zer egin behar da soberakinekin?

- Eta disolbatzailea ukitu duten trapu, ontzi eta gainerako tresnekin?

• Ura erabiltzen bada,

- Nora bota?

- Bidoietara bilduko al da hondakina izango balitz bezala edo estolde, ubide zein lurretara isuri behar da?

- Hondakin arriskutsutzat joko dira?

- Ezagunak al dira disolbatzailea erabiltzean sortzen diren hondakinen kudeaketa eta tratamendua?

- Etiketatzea.

- Biltze lana.

- Hondakinak aitortzea.

- Administrazio baimena .

• Disolbatzailea erabiltzean lurrinak eta igorpenak gertatzen badira,

- Nora doaz?

- Airera zuzenean edo iragazkiak daude?

• Iragazki mota bat erabiltzen bada,

- Zein ezaugarri izan behar ditu?

- Zer egingo dugu erabilitako iragazkiekin?

• Aukerak:

- Ordezko produktuak ezagutzen dira?

- Aztertu dira aukerak?

Disolbatzaile organikoak jarri ditugu adibide. Gauza bera egin

liteke erabilitako olio, taladrina,

PCB eta PCT edo beste

produktu arriskutsu zein

likido erregaiekin, lantoki

bakoitzaren ezaugarriak

kontuan izanik.

